

A 1757/kultur

Framlagt av Utskottet för kunskap och kultur i Norden
Behandlas i Utskottet för kunskap och kultur i Norden

**Utskottsförslag
om en kulturpolitisk redogörelse****Förslag**

Utskottet för kunskap och kultur i Norden föreslår att

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att avge en kulturpolitisk redogörelse, förslagsvis på Nordiska rådets temasession 2019

Bakgrund

Det nordiska kultursamarbetet kan sägas vila på tre ben: Nordiska ministerrådet för kultur (MR-K), Nordiska rådet och Nordisk kulturfond. Var och en har sina givna, självständiga roller i samarbetet och dialogen mellan dessa tre är avgörande för att samarbetet ska fortsätta att utvecklas och frodas. Dialogen säkras genom årliga möten mellan rådet och ministerrådet i samband med Nordiska rådets session; genom att både ministerrådet och rådet utser ledamöter till Nordiska kulturfondens styrelse samt genom kontinuerliga möten på sekretariatsnivå.

I den gällande Strategin för det nordiska kultursamarbetet 2013–2020 skriver de nordiska kulturministrarna att "Norden fortsatt ska vara en föregångare som kreativ och öppen konst- och kulturregion". För att förverkliga denna övergripande målsättning har ministerrådet i strategin angett fem temaområden, var och en med mål, som är prioriterade i det nordiska kultursamarbetet.

Då den nuvarande strategin löper ut vid utgången av 2020 bedömer utskottet att en kulturpolitisk redogörelse skulle kunna vara starten på en kvalitativ dialog mellan de nordiska kulturministrarna och utskottet för kunskap och kultur om en framtida strategi för den nordiska kulturpolitiken. Utskottet önskar därmed en redogörelse som innehåller en nulägesbeskrivning av det nordiska kultursamarbetet.

Nordiska rådets dåvarande kulturutskott var involverat i framtagandet av strategin och den har så vitt utskottet för kunskap och kultur kan bedöma fungerat väl i förhållande till de nordiska kulturministrarnas institutioner, samarbetsorgan, program och projekt. Den har angett en riktning och prioriteringar och samtidigt varit så öppen att den har gett handlingsfrihet. Principen om armslängds avstånd, dvs. att politiken ska ange ramarna men inte lägga sig i det konstnärliga innehållet, har alltid varit central i det nordiska kultursamarbetet. Det är Nordiska rådets bedömning att denna princip ska vara vägledande i arbetet med kommande strategidokument.

Utskottet har identifierat ett antal frågeställningar som man önskar att redogörelsen ska ge en beskrivning av.

Det tvärsektoriella perspektivet

Nuvarande strategi för det nordiska kultursamarbetet spänner över flera politikområden. Det är ett utmärkt sätt att visa att konst och kultur spelar en väsentlig roll i att möta de utmaningar som våra samhällen står inför. Det handlar om kulturens roll på nordisk nivå i förhållande till t.ex. utbildning, hälsa, jämställdhet, integration, näringsliv, hållbar utveckling. Utskottet önskar en redogörelse för hur det tvärsektoriella samarbetet har utvecklats genom de år som strategin har varit gällande.

Det internationella perspektivet

Norden i världen och världen i Norden är ett centralt begrepp i det nordiska samarbetet. De nordiska kulturministrarna har också inom ramen för strategin genomfört två stora kultursatsningar i Washington DC 2013 och London 2017. Satsningarna har rönt stor uppmärksamhet och utskottet ser fram emot utvärderingen av Nordic Matters och beslut i MR-K om man avser fortsätta med internationella kultursatsningar. Det internationella perspektivet rymmer också mer än så. Hur har samarbetet med de baltiska staterna gestaltat sig? Vilka utmaningar har i samarbetet med NV Ryssland stött på i och med nedstängningen av informationskontoren där. Det internationella samarbetet rymmer också ett inflöde av internationell kultur till Norden. Hur har Världen i Norden prioriterats? Samt hur förhåller sig kulturministrarna till det som sker på EU nivå.

Samspelet mellan det nordiska, det nationella, det regionala och det lokala

Som det står i strategin så är en grundläggande förutsättning för det nordiska kultursamarbetet principen om nordisk nytta; att samarbetet sker på områden där de nordiska länderna har gemensamma intressen och utmaningar. Det står även i strategin att samarbetet mellan de nationella kulturmyndigheterna och det nordiska kultursamarbetet ska stärkas. Samspelet mellan de olika nivåerna är därför centralt och också temat för det nordiska kulturtoppmöte som ska hållas i Malmö i maj 2018. Utskottet ser därför fram emot att i redogörelsen få kunskap om eventuella nordiska initiativ efter toppmötet för att stärka och utveckla samspelet mellan de olika nivåerna.

Dialogen med nationella kulturaktörer

Utskottet för kunskap och kultur anser att dialogen med nationella kulturaktörer är nödvändig för att det nordiska kultursamarbetet ska upplevas som relevant för dem som ska genomföra samarbetet i praktiken. Det är genom dialog med relevanta parter som ministerrådet kan fånga upp de impulser och behov som kulturlivet har. Först då får man nytta av den flexibla strukturen för kultursamarbetet som man eftersträvar i samband med strukturreformen av det nordiska kultursamarbetet 2007. Utskottet pekar även på de synpunkter som dåvarande kulturutskottet framförde i betänkandet, från 2012, över ministerrådsförslaget om den då nya strategin. Utskottet såg det som särskilt viktigt att strategin förankrades hos nationella kulturaktörer, inklusive nationella kulturråd/kulturstyrelser för att skapa förutsättningar för synergieffekter och nordisk nytta. Utskottet önskar därför få en redogörelse för hur ministrarna genomfört dialogen med kulturlivet och hur man har förankrat strategin hos de nationella kulturaktörerna, inklusive de nationella kulturråden/kulturstyrelserna.

Mediefrågor

Mediefrågor står högt på både Nordiska rådets och Nordiska ministerrådets dagordning, både i relation till yttrandefrihet, tryckfrihet, digitalisering av kulturarvet och en ökad tillgänglighet. Frågorna om att öka tillgängligheten för nordiskt TV-utbud i relation till upphovsrättsfrågor, strategier för att möta hotet från desinformation och falska nyheter, behovet av en ökad medie- och informationskunnighet samt hot mot journalister har diskuterats både på minister- och parlamentariknivå liksom på olika expertmöten.

Det finns stora utmaningar att möta vad gäller alla dessa teman. Utskottet önskar därför att de nordiska kulturministrarna redogör för vilka initiativ som är tagna för att bevaka och bevara yttrande- och tryckfriheten; initiativ för att öka tillgången till ett nordiskt TV-utbud, initiativ för att möta behovet av bl.a. en ökad medie- och informationskunnighet samt initiativ för att möta flödet av desinformation och falska nyheter.

Det nordiska språksamarbetet

De nordiska kulturministrarna har ett delansvar tillsammans med de nordiska utbildningsministrarna, som har huvudansvaret, för att främja det nordiska språksamarbetet. Utskottet önskar få kunskap om vilken roll kulturministrarna har i språksamarbetet och hur arbetsdelningen ser ut mellan kulturministrarna och utbildningsministrarna.

Kulturministrarna lanserade ett nytt program, Volt, 2017, som har som målsättning att nå barn och unga som vill genomföra nordiska samarbetsprojekt som syftar till att öka och sprida kunskapen om varandras konst, kultur och språk. Utskottet önskar en redogörelse för utfallet av Volt.

De nordiska husen och instituten

De nordiska husen och instituten utvärderades 2012 med gott resultat och är centrala för det nordiska kultursamarbetet. Husen i Reykjavik och Färöarna, instituten på Åland och Grönland samt Nordisk kulturkontakt i Helsingfors bidrar i hög grad till nordisk nytta och förmedlar konst och kultur av hög kvalitet både i sina domicilländer och i övriga Norden. Utskottet önskar att kulturministrarna i redogörelsen beskriver husen och institutens strategiska betydelse för det nordiska kultursamarbetet samt en status på Kultur- och konstprogrammet och Nordiskt-Baltiskt Mobilitetsprogram.

Det kulturpolitiska perspektivet

Kulturanalys Norden tar fram statistik och andra kunskapsunderlag som är av relevans för den nordiska kulturpolitiken. Kulturanalys Norden har initierats på uppdrag av de nordiska kulturministrarna och finansieras av Nordiska ministerrådet. Världsinstitution är Myndigheten för kulturanalys i Sverige. Kulturanalys Norden ska bedriva verksamhet inom tre områden: statistik och kulturvanor; utredningar och kulturpolitiska analyser samt omvärldsbevakning. Utskottet står bakom beslutet att avsätta medel till en analysfunktion för den nordiska kulturpolitiken. Det är tack vare ett gediget kunskapsunderlag som en nordisk kulturpolitik kan formars. Utskottet önskar därför en redogörelse för vilka uppdrag Kulturanalys Norden har haft under den tid de har verkat och hur kulturministrarna har använt sig av den kunskap som Kulturanalys Norden har bidragit med.

Bakgrund

Temat och mål i gällande strategi för det nordiska kultursamarbetet 2013-2020

- Det hållbara Norden – Nordiskt kulturliv stärker hållbarheten i de nordiska samhällena genom att vara tillgängligt och involverande
- Det kreativa Norden – Norden utmärker som en levande, dynamisk och kreativ kulturregion
- Det interkulturella Norden – Alla som bor i Norden känner sig hemma och kulturellt delaktiga här
- Det unga Norden – Barn och unga i Norden skapar, tar del av och inflytande över konst och kultur
- Det digitala Norden – Nordisk kultur dra fullt ut nytta av den digitala teknologin

Strategin ska tjäna som styrdokument för institutioner och samarbetsorgan och ge avtryck i institutionernas strategiska mandat, deras egna mål och beviljningsbrev; i budgettexter; i strategiska satsningar; i ordförandeskapsprogrammen; i samarbetet med nationella kulturmyndigheter samt genom kulturforum där institutioner, samarbetsorgan och program möts för att diskutera möjligheter och utmaningar för att genomföra strategin på policynivå.

Utskottets synpunkter

Utskottet för kunskap och kultur står bakom förslaget om att rekommendera Nordiska ministerrådet att avge en kulturpolitisk redogörelse, förslagsvis på Nordiska rådets temasession 2019.

Akureyri, den 10 april 2018

Anna Kólbrun Árnadóttir (Mifl)

Annette Lind (S)

Aron Emilsson (SD)

Brigitte Klinskov Jerkel (KF)

Eva Sonidsson (S)

Johanna Karimäki (gröna)

Jorodd Asphjell (A)

Lars-Arne Staxäng (M)

Logi Einarsson (Sf)

Marianne Synnes (H)

Norunn Tveiten Benestad (H)

Paavo Arhinmäki (vänst)

Peter Johnsson (S)

Peter Östman (kd)

Thorhild Bransdal (KrF)